

СОВЕТСКАЯ БЕЛАРУСЬ

ОРГАН ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ, СОЮНАРКОМА
І ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР.

№ 51
(7492)
СЕРАДА
12
МАЯ
1943 г.

ПА-БАЯВОМУ ВЫКАНАЕМ ЗАГАД ТАВАРЫША СТАЛІНА

Першамайскі загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага Маршала Савецкага Саюза таварыша Сталіна натхніў савецкі народ на новыя баявыя і працоўныя подзвігі ў імя канчатковага разгрому нямецка-фашысцкіх акупантаў. Чырвоная Армія рыхтуецца да новых рашаючых бітваў з ворагам. Савецкія патрыёты на фабрыках, заводах, у калгасах напружваюць усе свае сілы, каб дапамагчы Чырвонай Арміі зламаць хрыбет фашысцкаму зверу.

Мудрыя словы сталінскага загада таксама пачулі мільёны савецкіх людзей, якія пакутуюць пад ботам нямецка-фашысцкіх акупантаў. Вогненныя словы вялікай сталінскай праўды гучаць прызыўным матам. Яны ўмацоўваюць веру ў перамогу, надаюць новую сілу, каб не пасавалі, не ўніваць у час цяжкіх выпрабаванняў. У загадзе сказана:

«Вораг ужо зазнаў сілу сакрушальных удараў нашых войск. Блізкі час, калі Чырвоная Армія разам з арміямі нашых саюзнікаў зломіць хрыбет фашысцкаму зверу».

Наглядаючы на крывавае фашысцкі тэрор, у акупіраванай Беларусі сталінскі загад стаў здабыткам самых шырокіх мас. З Баранавіч і Палесся, з Гомеля і Мінска, з Брэста і Віцебска, з Мінска і Вілейкі—адсюль павядамі, з якім уздымам сустрэла насельніцтва першамайскі загад таварыша Сталіна. Загад надрукаваны ў многіх падпольных абласных, раённых і партызанскіх газетах, у лістоўках. Сіламі партыйнага, камсамольскага і партызанскага актыва праведзены тысячы сходоў, гутарак. Змест загада таварыша Сталіна перадаецца з вуснаў у вусны.

У многіх месцах адбыліся масавыя мітынгі. Рызыкаючы жыццём, савецкія патрыёты ў дзень 1 Мая вышывалі чырвоныя сцягі, партреты таварыша Сталіна, першамайскія Заклікі ЦК ВКП(б).

Крываваму фашысцкаму зверу не ўдалося зламаць волю беларускага народа. Беларускі народ верыць, што надыйдзе дзень перамогі, надыйдзе дзень, калі гітлераўскія нягоднікі поўнацю расплоцца за свае крывавае злачынствы. У імя гэтага свет-

лага дня ён змагаецца, не шкадуючы ні сіл, ні жыцця.

Першамайскі загад таварыша Сталіна нацэляе і ўзнімае новыя тысячы і тысячы беларусаў у воражым тылу на крывавае бой, на свяшчэнную помсту. Таварыш Сталін загадаў партызанам і партызанкам:

«Нанесіце магутныя ўдары па воражых тылах, шляхах зносін, вайсковых складах, штабах і прадыемствах, разбураць лініі сувязі праціўніка. Уцягваць шырокія пласты савецкага насельніцтва ў захопленых ворагам раёнах у актыўную вызваленчую барацьбу, вырастоўваючы тым самым савецкіх грамадзян ад угону ў нямецкае рабства і ад знішчэння гітлераўскімі зварамі. Помсціць базіліска нямецкім захопнікам за кроў і слёзы нашых жонак і дзяцей, мацярай і бацькоў, братоў і сёстраў. Усімі сіламі дапамагаць Чырвонай Арміі ў яе барацьбе з падлымі гітлераўскімі прыгнятальнікамі».

Камандзір партызанскага атрада «За радзіму» з Мінскай абласці, выказаў думку і жаданне дзесяткаў тысяч народных помстнікаў:

—Партызаны нашага атрада просіць перадаць таварышу Сталіну, што кожны з партызан у дакладнасці выканае загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага, што ніхто з нас не шкадаваў і надалей не будзе шкадаваць сваіх сіл і ўласнага жыцця для барацьбы з нямецкімі акупантамі.

Матэрыялы, якія мы сёння друкуем з Гомельскай, Баранавіцкай, Мінскай, Палескай, Магілёўскай і Віцебскай абласцей, яскрава паказваюць, што ў слаўных беларускіх партызан словы не разыходзяцца са справай. Канкрэтныя баявыя справы адказваюць беларускім партызанам на загад любімага правадыра.

Чырвоная Армія рыхтуецца да новых рашаючых баёў з нямецка-фашысцкімі акупантамі. Слаўныя беларускія партызаны! Дапамагайце Чырвонай Арміі граміць ворага! Мацней удары па гітлераўскіх забойцах! Па-баявому выканаем першамайскі загад таварыша Сталіна!

Налёты нашай авіяцыі на чыгуначныя вузлы, станцыі і аэрадромы праціўніка

8 мая наша авіяцыя бамбардыравала вялікія чыгуначныя вузлы і станцыі—Бранск, Палтава, Кіраваград, Белград, Зміёўка, Пуціўль, Дарагабуж, Успенская і іншыя. Адначасова нашы самалёты бамбілі чыгуначныя эшалоны на участках Мцэнск—Орол, Орол—Карачэў, Рыльск—Варажба, Новасакольнікі—Віцебск, Людзінава—Жыздра, Спас-Дземенск—Ельня. У выніку налётаў разбіта многа паравозаў, чыгуначных саставаў і аўтамашы з боепрыпасамі і ваеннымі грузамі, разбурана вялікая колькасць станцыйных лабудоў. У наветраных баях збіта 75 нямецкіх самалётаў. З баявога задання не вярнуўся 21 наш самалёт.

9 мая наша авіяцыя зрабіла вялікі налёт на чыгуначны вузел Бранск. Нашы самалёты бамбардыравалі таксама чыгуначныя эшалоны праціўніка на участках Белград—Харкаў, Лавава—Краматорская, Орол—Глазуновка, Мцэнск—Орол, Невель—Полцак, Віцебск—Новасакольнікі. У выніку бамбардыроўкі разбіта многа паравозаў, чыгуначных эшалонаў і аўтамашы з войскамі і ваеннымі грузамі. На станцыі Бранск нагледзіліся моцныя ўзрывы чыгуначных саставаў і складаў боепрыпасаў.

Адначасова наша авіяцыя падвергла паспяховай бамбардыроўцы рад аэрадромаў праціўніка.

9 мая ў Маскве адбыўся ўсеславянскі мітынг. Удзельнікі мітынга заклікалі ўсе славянскія народы да бязлітаснай барацьбы з нямецка-фашысцкімі нягоднікамі.

Смерць гітлераўскім захопнікам—заклятым ворагам славянскіх народаў!

Прывітальныя тэлеграмы тав. І. В. СТАЛІНА
пану У. ЧЭРЧЫЛЮ і пану Ф. РУЗВЕЛЬТУ з прычыны
перамогі англа-амерыканскіх войск у Паўночнай Афрыцы

Уноч на 8 мая Старшыня Соўнаркома СССР тав. І. В. Сталін паслаў Прэм'ер-Міністру Вялікабрытаніі пану У. Чэрчылю і Прэзідэнту ЗША пану Ф. Рузвельту наступныя прывітальныя тэлеграмы:

ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРУ ЧЭРЧЫЛЮ
ЛОНДАН

Віншую Вас і доблесныя брытанскія і амерыканскія войскі з бліскучай перамогай, якая прывяла да вызвалення Бізерты і Туніса ад гітлераўскай тыраніі. Жадаю Вам далейшых поспехаў.

І. СТАЛІН.

ПРЭЗІДЭНТУ РУЗВЕЛЬТУ
ВАШЫНГТОН

Віншую Вас і доблесныя амерыканскія і брытанскія войскі з бліскучай перамогай, якая прывяла да вызвалення Бізерты і Туніса ад гітлераўскай тыраніі. Жадаю Вам далейшых поспехаў.

І. СТАЛІН.

ТРЭЦІ ўСЕСЛАВЯНСКІ МІТЫНГ

9 мая ў Маскве адбыўся трэці ўсеславянскі мітынг. У Калонным зале Дома саюзаў сабраліся камандзіры і байцы доблеснай Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскога Флота, віднейшыя рускія вучоныя, пісьменнікі, грамадскія дзеячы, прадстаўнікі сыноў і дочак украінскага, беларускага народаў, афіцэры і салдаты Чэхаславацкай вайскай часці, якая змагаецца на савецка-германскім фронце, дэлегацыя польскіх патрыётаў, прадстаўнікі народаў Югаславіі.

З трыбуны трэцяга ўсеславянскага мітынга прадстаўнікі рускага, украінскага, беларускага, польскага, чэшскага, славацкага, югаслаўскага, балгарскага народаў заявілі аб тым, што перад тварам рашаючых баёў за сваё вызваленне славянскі свет адзіны і маналітны, як ніколі. На сваёй роднай мове яны звярнуліся да сваіх народаў з агністым заклікам—ўсімі сіламі дапамагаць Чырвонай Арміі і арміям Аб'яднаных краін бязлітасна граміць нямецкіх захопнікаў, зрываць усе іх планы, іх «статальную мабілізацыю», з дня на дзень ўзмацняць удары па ворагу з тыла.

Адкрываючы мітынг, старшыня ўсеславянскага камітэта генерал-лейтэнант Чырвонай Арміі Аляксандр Гундараў прапонуе ўшанаваць ўстаўленнем памяці славян, якія загінулі ў барацьбе з нямецка-фашысцкімі акупантамі.

Усе ўстаюць. Гукі жалобнага марша аддаюцца ў сэрцах, як гарачы заклік да бязлітаснай помсты за смерць загінуўшых герояў, за пакуты замучаных славянскіх народаў.

З прамовамі, звернутымі да славянства ўсяго свету, выступілі рускі пісьменнік Аляксандр Фаддееў, Герой Савецкага Саюза камандзір партызанскага атрада, які дзейнічае на Украіне, Васіль Ярэмчук, паэт і грамадскі дзеяч Беларусі Якуб Колас, югаслаўскі грамадскі дзеяч Велімір Влаховіч, камандзір Чэхаславацкай часці, дзеючай на савецка-германскім фронце, палкоўнік Людвік Свабода, старшыня Саюза польскіх патрыётаў, польская пісьменніца Ванда Васілеўская, украінская дзеячэня, якая ўцякла з нямецкай катаргі, Матрона Лысенка, балгарскі грамадскі дзеяч Владзімір Томаў, украінскі кінарэжысёр і пісьменнік Аляксандр Даўжэнка, камандуючы польскай нацыянальнай вайскай часцю імені Тадэуша Касцюшка, якая фарміруецца на тэрыторыі СССР, палкоўнік Зігмунд Берлінг, экзарх Украіны мтрапаліт Кіеўскі і Галіцкі Нікалай, славацкі партызан Юзеф Туш, Герой Савецкага Саюза камандзір партызанскіх элужэнняў на Беларусі Васіль Казлоў, Герой Савецкага Саюза генерал-маёр Анатолій Дзякканав.

З выключным натхненнем

удзельнікі мітынга прымаюць зварт да ўсіх прыгнечаных славян Еўропы.

З захапленнем сустракаецца прапанова паслаць прывітанне Вярхоўнаму Галоўнакамандуючаму Маршалу Савецкага Саюза Іосіфу Вісарыянавічу Сталіну. Усе ўстаюць. Доўга не змаўкае авацыя ў чэсць вялікага правадыра савецкага народа, геніяльнага палкаводца Чырвонай Арміі.

—Дарэгі Іосіф Вісарыянавіч!—гаворыцца ў прывітанні.—Мы, прадстаўнікі славянскіх народаў усяго свету, сабраўшыся на прэдадні рашаючых бітваў супроць гітлераўскай Германіі на мітынг у Маскве, сваё першае слова гаворача прывітання і захаплення шлём Вам, мудраму правадыру вялікай краіны Саветаў, Вярхоўнаму Галоўнакамандуючаму доблеснай Чырвонай Арміі, і ў Вашай асобе—яе генералам, камандзірам і байцам, усяму гераічнаму савецкаму народу.

Мы ўпэўнены, што недалёка той дзень, калі будуць ушчэнт разгромлены фашысцкія орды і сонца свабоднага жыцця ўзыйдзе над зямлёю.

Час вызвалення заняволаных нямецкімі тыранамі славянскіх краін і народаў, час вызвалення Еўропы, якая стогне пад фашысцкім ігам,—не за гарамі.

Гэту ўпэўненасць славянскія народы чэрпаюць у гераічнай стойкасці і згуртаванасці кіруюмага Вами савецкага народа, у геніяльнай сталінскай стратэгіі Чырвонай Арміі, майстэрстве яе генералаў, вайскай доблесці яе афіцэраў і байцоў, іх бязмежнай адданасці справе ўсяго свабоднага чалавецтва. Гэта ўпэўненасць ўмацоўваецца ў кожным з нас непарушным баявым садружствам СССР, Вялікабрытаніі і ЗША, магутным вызваленчым рухам прыгнечаных гітлераўскіх народаў Еўропы.

Натхнёны Вашым першамайскім загадам, мы звараваемся да ўсіх брацкіх славянскіх народаў з гістарычнымі словамі Вашага загада: «Блізкі час, калі Чырвоная Армія сумесна з арміямі нашых саюзнікаў зломіць хрыбет фашысцкаму зверу».

Гераічная барацьба рускіх, украінскіх і беларускіх партызан, народна-вызваленчай партызанскай арміі Югаславіі, патрыётаў Польшчы і Чэхаславакіі паказвае, якія велізарныя сілы знаходзяцца ў народных масах, як вялікая іх рашучасць да канца, да поўнай перамогі змагацца за сваю чэсць, свабоду і незалежнасць.

Няхай-жа яшчэ вышэй узнімецца сцяг вызваленчай барацьбы ўсіх славянскіх народаў супроць нямецка-італа-венгерскіх і румынскіх акупантаў! Будзем бязлітасна знішчаць фашысцкага зверу,

пашыраць і ўмацоўваць магутны партызанскі рух, каб народная вызваленчая вайна злілася з ударамі войск магутнага баявога саюза СССР, Англіі і ЗША ў адзіны агучны удар і прынесла-б пагібель гітлераўму!

Суровыя выпрабаванні выпалі на лёс славянскіх народаў. Нечалавечыя пакуты рабства, голаду, жабрацтва церпяць яны пад ігам фашысцкіх гвалтаўнікоў і забойцаў. Смерць і разбурэнне прынеслі ім гітлераўскія звары. Але ў гэту цяжкую часіну яшчэ больш умацавалася баявое адзінства славянскіх народаў, асабліва крываю іх лепшых сыноў і дочак, замацаванае самаадданай барацьбой славянскіх патрыётаў супроць фашысцкіх прыгнятальнікаў. Перад тварам мільёнаў вайсковых ахвяр фашызма славянскія народы клічуць мацаваць і шанавалі дружбу славян, мацаваць іх баявое адзінства. Ніколі не ўдасца забойцы Гітлеру і яго агентам разбурыць славянскую салідарнасць, разарваць брацкія сувязі, якія еднаюць славян усяго свету. Не шкадуючы ні сваіх сіл, ні жыцця, славяне змагаюцца і будуць змагацца да поўнай перамогі над гітлераўскай Германіяй і яе прыхвасцямі.

Дарэгі Іосіф Вісарыянавіч! Ад імя ўсіх славянскіх народаў шчыра і горача жадаем Вам сіл і здароўя і выказваем цвёрдую ўпэўненасць у тым, што кіруюмая Вами Чырвоная Армія, савецкі народ атрымаюць бліскучую перамогу ў надыходзячых бітвах і гэтым самым ушчэнт бліскучую старонку ў гісторыю барацьбы чалавецтва супроць нацысцкіх, фашысцкіх ордаў.

Удзельнікі мітынга з вялікай цеплынёй прымаюць прывітанне прэм'ер-міністра Вялікабрытаніі Уінстону Чэрчылю і прэзідэнту Злучаных Штатаў Амерыкі Франкліну Рузвельту.

У адрас трэцяга ўсеславянскага мітынга паступілі шматлікія прывітанні: ад партызан Магілёўскай абласці, ад групы партызанскіх атрадаў Палесся і Віцебскай абласці, ад партызан і партызанак атрадаў імені Багдана Хмельніцкага, Усціма Кармелюка і Клімента Варашылава, ад камандуючага партызанскай народна-вызваленчай арміі Югаславіі Тіто і іншыя.

Трэці ўсеславянскі мітынг з'яўся магутнай дэманстрацыяй непарушнага адзінства славянскіх народаў, іх непахіснай волі да барацьбы за сваю незалежнасць, брацкіх пачуццяў да вялікага рускага народа і яго гераічнай Чырвонай Арміі, дэманстрацыяй цвёрдай рашучасці дасягнуць справу ўсенароднай вызваленчай барацьбы супроць гітлераўскага пераможнага канца.

Мітынг трансліраваўся па радыё.

ТРЕЦІ ЎСЕСЛАВЯНСКІ МІТЫНГ У МАСКВЕ

ДА ПОМСТЫ, БРАТЫ СЛАВЯНЕ!

Прамова Якуба КОЛАСА*

НАРОДНЫ ПАЭТ БЕЛАРУСІ, АКАДЭМІК

Без малага два годкі лютуюць нямецкія грабежнікі на беларускай зямлі. Дарага абыйшліся нямецкім акупантам спробы прыдушыць да зямлі свабодалюбівы беларускі народ. За час вайны народныя месціўцы Беларусі знішчылі больш 150.000 нямецкіх салдат і афіцэраў.

Дзе-б ні знаходзіўся беларус—на фронце, у партызанскім атрадзе, у тылу,—ён усюды пылае адным жадаем: знішчыць ашалелае фашысцкае звяр'е, пазбавіць ад гэтай напасці родную Беларусь. У імя гэтай узвышанай і пачэснай мэты самааддана змагаецца і доблесна працуе беларускі народ.

Як і падабае вялікаму і свабодалюбіваму славянскаму народу, беларусы самааддана змагаюцца за сваю свабоду і незалежнасць, за оваю нацыянальную цэласнасць і чэсць. Яны не спыняць гэтай барацьбы, пакуль усе да аднаго акупанта не будуць выгнаны з яго свяшчэннай зямлі.

Браты беларусы!

Наступіла вясна. Хай

удыхне яна ў сэрцы новыя сілы, яшчэ вышэй узніме ваш дух непахіснай волі да барацьбы! Хай уся наша зямля—ад Белаежскай пушчы да Прыдняпроўя, ад Брэста да Гомеля, ад Беластока да вазёрнай Віцеб-

шчыны—запылае пад нагамі ворага! Да помсты, браты славяне! Да бялітаснай і нягаснай помсты! Няхай гітлераўскія каты захлынуцца ў сваёй уласнай крыві! (Апладысменты).

УДАР ПА ВОРАГУ З ФРОНТА ДАПОЎНІМ ПАРТЫЗАНСКІМІ ЎДАРАМІ З ТЫЛА

Прамова Васіля КАЗЛОВА

ГЕРОІ СОВЕТСКАГА САЮЗА, КАМАНДЗІР ГРУПЫ БЕЛАРУСКИХ ПАРТЫЗАНСКИХ АТРАДАЎ

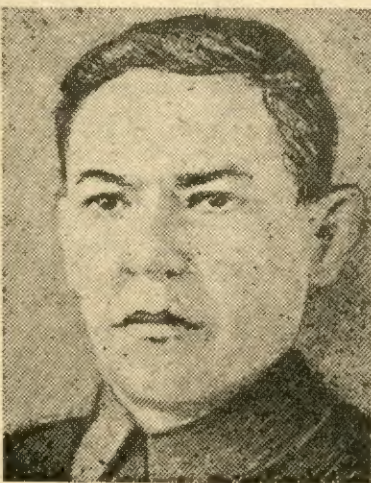
За час вайны партызаны Беларусі ў жорсткіх баях знішчылі многа дзесяткаў тысяч нямецкіх салдат і афіцэраў, у тым ліку 13 генералаў, пусцілі пад адкос некалькі сот воінскіх эшалонаў, узарвалі на чыгунках і шасэйных дарогах больш 900 мастоў, збілі і знішчылі на аэрадромах 205 самалётаў, падбілі і спалілі 259 танкаў, захапілі і знішчылі 19 штабаў воінскіх часцей і падраздзяленняў.

У жорсткай свяшчэннай барацьбе выраслі і загартаваліся многія тысячы бясстрашных народных месціўцаў. 1.286 партызан Беларусі ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза. Беларускі народ жыве адной думкай, адным жадаем—помсціць ворагу, знішчаць яго ўсцяж і ўсюды, удзець і ўночы.

Браты славяне!

Чырвоная Армія граміць гітлераўцаў на велізарным савецка-германскім фронце.

* Прамовы друкуюцца па скарачонай стэнаграме.

Мы, партызаны, павінны дапоўніць гэтыя ўдары па ворагу моцнымі ўдарамі з тыла. Будзем біць і граміць азвэрэлыя полчышчы ворага да канчатковага іх разгрому, да поўнага вызвалення ўсіх славянскіх земляў ад фашысцкіх крываваў разбойнікаў. (Апладысменты).

НА ЗАГАД ТАВАРЫША СТАЛІНА АДКАЖАМ НОВЫМІ ЎДАРАМІ ПА НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКІХ АКУПАНТАХ!

МЫ СЛУХАЛІ ЗАГАД ПРАВАДЫРА

З вялікім уздымам сустрэлі першамайскі загад таварыша Сталіна працоўныя Палескай абласці. Партызаны слухалі загад таварыша Сталіна па радыё і расказалі насельніцтву. У партызанскіх атрадах і ў многіх вёсках абласці праведзены мітынгі.

Загад таварыша Сталіна надрукаван на старонках абласной газеты «Большэвік Палесся», а таксама ў Н-скай раённай газеце. Газеты ўжо дастаўлены ў Мозыр, Калінкавічы і амаль ва ўсе раёны абласці.

Агітатары з ліку партызанскага актыва праводзяць калектыўныя чыткі загада сярод насельніцтва. Нягледзячы на крывавае фашысцкі тэрор, нам удалося правесці сярод насельніцтва належную палітычна-масавую работу.

Партызаны адказваюць на загад таварыша Сталіна баявымі справамі, яны наносіць новыя ўдары па нямецка-фашысцкіх акупантах. На адным невялікім участку чыгункі за нязначны час пушчана пад адкос 15 варожых эшалонаў. Знішчана 16 пароваў, 269 вагонаў, разбурана 125 кілометраў чыгункі. Пры крушэннях знішчаны 592 немцы.

Б.,

камандзір партызанскага атрада.

ПАЛЕСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Першамайскія сходы

Нягледзячы на люты фашысцкі тэрор, у многіх вёсках Баранавіцкай абласці праведзены першамайскія сходы насельніцтва. З вялікім уздымам удзельнікі сходаў паслалі першамайскія прывітанні таварышу Сталіну. Насельніцтва паклалося яшчэ больш дапамагаць партызанам граміць нямецка-фашысцкіх акупантаў, вызваляць родную зямлю ад фашысцкага іга.

С.,

камандзір партызанскага атрада.

БАРАНАВІЦКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Мост узляцеў у паветра

Немцы вельмі пільна ахоўвалі чыгуначны мост праз раку Д. З трох дзотаў яны прастрэльвалі ўсе падыходы.

Партызаны ўсё-ж узарвалі мост. Блакіраваўшы нямецкі гарнізон, народныя месціўцы штурмам авалодалі дзотамі. Усе гітлераўцы былі знішчаны, а мост узляцеў у паветра. Рух паяздоў на гэтай чыгунцы спынены.

МІНСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

(Наш кар.).

Ляцяць пад адкос варожыя паязды

На першамайскі загад таварыша Сталіна партызаны Беларусі адказваюць новымі ўдарамі па камунікацыйных ворагах.

Група партызан з атрада «Полымя» ў дзень Першага мая ўзарвала воінскі эшалон ворага. Другая група, з атрада «Варашылавец», уночы на 1 мая пусціла пад адкос нямецкі эшалон з жывой сілай і тэхнікай. Разбіты два паравозы, 4 класныя вагоны з афіцэрамі і 15 вагонаў з ваеннай тэхнікай і ўзбраеннем.

У раёне буйнай вузлавой станцыі партызаны аднаго атрада падарвалі два эшалоны ворага з жывой сілай і тэхнікай. На самой станцыі былі ўзарваны два пад'ёмнікі. У часе нападу на станцыю да партызан перайшло 11 паліцэйскіх, а 4 паліцэйскія ўзяты ў палон. На шасэйнай дарозе партызаны падарвалі грузавыя аўтамабілі і забілі 50 нямецкіх салдат і афіцэраў.

МІНСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Партызаны напалі на нямецкую камандатуру ў вёсцы Б., якая ахоўвала мост на шасе. Камандатура спалена. Забіты 2 афіцэры, 8 салдат і 1 паліцэйскі.

ГОМЕЛЬСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Баявы рахунак віцебскіх партызан

Народныя месціўцы атрада імені Фрунзе падагулілі вынікі баявой дзейнасці за год. Вось некаторыя лічбы нястомнай барацьбы партызан з нямецкімі захопнікамі: узарвана на шасе 73 масты, знішчана 96 гарнізонаў ворага, раззганна 2 раённыя і 11 сельскіх упраў і 38 камандатур, знішчана 9 харчовых складаў, разбіта і спалена 9 паштова-тэлеграфных станцый, забрана ў ворага 46 фурманак з рознымі ваеннымі грузамі.

За гэты час у баях было забіта 1.517 і ў часе крушэння паяз-

на шасе Мінск—Слуцк удзець 1 мая група партызан зрабіла засаду. Знішчаны 3 грузавыя аўтамабілі, забіта 12 салдат. Афіцэр і эфрэйтар узяты ў палон. Захоплены 12 вінтовак, аўтамат і пісталет.

Партызаны гэтага-ж атрада за красавік узарвалі 7 эшалонаў ворага. У часе крушэння было знішчана 47 вагонаў з тэхнікай і боепрыпасамі. 27 красавіка на адным з участкаў чыгункі партызаны знішчылі ахову і аўтаматным агнём абстрэлі два воінскія эшалоны, якія ішлі на фронт. Забіта каля 100 нямецкіх салдат і афіцэраў.

На скрыжаванні дарог група партызан аднаго атрада зрабіла засаду. Партызаны забілі нямецкага афіцэра і 14 салдат.

МАГІЛЕЎСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Група партызан узарвала воінскі эшалон ворага. Разбіта 7 вагонаў з грузамі. 27 красавіка гэта-ж група разбурыла чыгуначнае палатно на працягу 7 кілометраў.

ПАЛЕСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Другая група партызан узарвала эшалон з боепрыпасамі. Разбіта 8 вагонаў. За 4 дні партызаны разбурылі чыгуначнае палатно працягам 9 кілометраў.

ПАЛЕСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Малюнкi з жыцця і быту партызанскіх атрадаў

Мастак-партызан Леанід Б. у сотнях малюнкаў адлюстравуе розныя характэрныя моманты з баявога жыцця і быту партызанскіх атрадаў Мінскай абласці.

...У лесе выстраілася група партызан. Стаяць нерухома, прыкмуўшы да пляча ружжо. Перад строем у прысутнасці камісара тав. С. баец урачыста гаворыць словы партызанскай прысягі.

Малюнкi паказваюць партызан у засадзе, на будаўніцтве зямлянкі, унутраны выгляд зямлянкі, штаб атрада і г. д.

На малюнках велічынней і паштовую картку адлюстраваны вобразы мужных беларускіх партызан.

З твораў Леаніда Б. арганізавана невялікая выстаўка.

У ІМЯ ВЫЗВАЛЕННЯ І ШЧАСЦЯ РАДЗІМЫ

(З ДЗЕНІКА ПАРТЫЗАНА ТАВАРЫША ГРЫГОРІЯ)

4 красавіка.

Сёння ў мяне юбілейны дзень: я забіў двухсотга немца.

Мне ўспомнілася, як забіў я першага немца. Гэта быў гестапавец — звер, садзист і забойца. Арыштаваны, я сядзеў перад ім на допыце. Яму ўжо было вядома, што пісарам валайскай управы я працаваў па заданню падпольнай большэвіцкай арганізацыі. Але больш ён нічога не ведаў. Ён толькі здагадаўся, што я быў знаёмы з адным настаўнікам, які меў радыёпрыёмнік, што мне вядомы прычыны смерці кулака і правакатара Глыбоўскага і што ўзарваны мост праз раку ў нашай мясцовасці — справа маіх рук. Немец, шэльма, не памыляўся. Ён дамагаўся ад мяне прызнання. Ён біў мяне на пятнаццаці допытах, вырываў з барады валасы абцугамі, прымушаў хадзіць босымі нагамі па бітаму шклу і заўсёды бялеў і калаціўся ад злосці, калі бачыў, што ўсё гэта яму не дапамагае.

У пакой уваўлі маладога палоннага чырвонаармейца. Ён быў без шапкі і босы. На ягоных худых плячах віседа простая чырвонаармейская гімнасцёрка. Было відаць, што ён насіў яе з чэсцю, як сцяг.

— Я даю вам апошнюю магчымасць прызнацца, — звярнуўся

да яго гестапавец, — што вы арганізавалі пабег групы савецкіх салдат з канцэнтрацыйнага лагера, і назваць ваших саўдзельнікаў.

Чырвонаармеец маўчаў, кінуўшы ў бок немца пагардлівы позірк. Тады гестапавец загадаў сваёму памочніку адчыніць дзверы. У пакой уваўралася зграя лютых бандытаў — гестапаўцаў, і яны закатавалі чырвонаармейца. Немагчыма было глядзець на страшэнную расправу. Але вышэй за ўсё была мая нянавісць да ворага. Я зрабіў выгляд, быццам перапалохаўся да смерці, і гэта спадбалася гестапаўцу. Ён загадаў усім выйсці. Гэтае мне і патрэбна было. Я схпіў пісталет, пакладзены немцам на стол, і з усюго размаху ўдарыў гестапаўца па галаве, а затым праз вакно ўцеў з камандатуры.

5 красавіка.

Ранідай я прывёў у атрад нямецкага каманданта іштэчка Н., за якім хадзіў з трыма нашымі хлопцамі.

Каманданта дапытвалі. Гэта было айдэалам вядомы. Яры эсэсавец, фашыст, ён поўзаў па падлозе на каленях, просячы літасці. Подлы і труслівы звер, ён і памерці па-чалавечы не можа!

...Маці мая! Я ўспоміў цябе і сёння, як успамінаю кожны

дзень. Дзе ты, мая родная? Сёння я іду на «жалезку», як гавораць нашы партызаны. Калі мне і сёння ўдасца ўзарваць нямецкі эшалон, — гэта будзе дваццаты па ліку. Будзе магутны выбух, і полымя яго праражае начную цемру. Пачуў гэты выбух, мая матуля! Яго я прысвячаю табе. У ім твайго вызвалення і шчасця я ўзрываю варожыя цягнікі.

6 красавіка.

Некалькі дзён назад у атрад з'явіўся сярэдніх год мужчына, які сказаў, што ён паліцэйскі, але пераў сувязь з немцамі. Пры ім, для пераканаўчасці, быў нямецкі аўтамат. Але паводзіў гэтага чалавека мне паказаліся падзронамі.

Невядома аказаўся агентам гестапа. Пасля вучобы ў шпіёнскай школе ў Мінску немцы накіравалі яго ў атрад.

Сёння я застрэліў гэтага гадзю. Я выканаў прыгавор народа над агідным здраднікам.

7 красавіка.

Пасля бою мы вярталіся ў лагер. Навакол разлягалася зямля, родная, беларуская. Ужо не было снегу, зямля прасыхала, парывалася, налівалася жыватворчымі сокамі. І, здавалася, зямля клікала нас на бойку, жорсткую і смертельную, з нямецкімі акупантамі.

Заява Намесніка Народнага Камісара Замежных спраў тав. А. Я. Вышыньскага прадстаўнікам англа-амерыканскага друку ў Маскве 6 мая г. г.

З прычыны запытанняў, якія паступілі з боку некаторых прадстаўнікоў англа-амерыканскай прэсы па паводу савецка-польскіх адносін, я, па даручэнню Народнага Камісара Замежных спраў, лічу неабходным азнаёміць Вас з некаторымі фактамі і момантамі, якія адносяцца да гэтага пытання.

Гэта ў сучасны момант тым больш неабходна, што цяперашні Польскі Урад, пад уплывам прагітлераўскіх элементаў у ім і ў польскім друку, выклікаў вядомае рашэнне Савецкага Урада парваць адносіны з Польскім Урадам, а польскія афіцыйныя асобы, польскі друк і польскае радыё прадаўжаюць распаўсюджваць шматлікія хлуслівыя заявы па пытанню аб савецка-польскіх адносінах. Пры гэтым яны паўсюды карыстаюцца неасведомленасцю шырокіх грамадскіх колаў аб сапраўдных фактах у галіне гэтых адносін.

1. Аб польскіх войскіх часцях, якія фарміраваліся ў СССР. — Услед за заключэннем 30 ліпеня 1941 г. польска-савецкага пагаднення было прыступлена да фарміравання на тэрыторыі Савецкага Саюза польскай арміі ў адпаведнасці з заключаным паміж савецкім і польскім камандаваннем ваенным пагадненнем ад 14 жніўня таго-ж года. Тады-ж па дагаворанасці паміж савецкім і польскім камандаваннем агульная колькасць польскай арміі была вызначана ў 30 тыс. чалавек, прычым у адпаведнасці з прапановай генерала Андэрса было прызнана таксама мэтазгодным, па меры таго як таі ці іншая дывізія будзе гатова, неадкладна накіроўваць яе на савецка-германскі фронт.

Савецкія ваенныя ўлады, па ўказанню Савецкага Урада, усімі мерамі садзейнічалі польскаму камандаванню ў найбольш хуткім вырашэнні ўсіх пытанняў, звязаных з паскораным фарміраваннем польскіх часцей, поўнацю прыраўналі забеспячэнне польскай арміі да забеспячэння часцей Чырвонай Арміі, якія знаходзіліся на фарміраванні. Для фінансавання мерапрыемстваў, звязаных з фарміраваннем і ўтрыманнем польскай арміі, Савецкім Урадам была прадстаўлена Польскаму Ураду беспроцэнтная пазыка ў суме 65 мільёнаў рублёў, якая ў далейшым, пасля 1 студзеня 1942 г., была павялічана да 300 мільёнаў рублёў. Апрача гэтых сум, вызначаных Савецкім Урадам, было выдана больш чым 15 мільёнаў рублёў беззваротнай дапамогі афіцэрскаму саставу польскіх войскіх часцей, якія фарміраваліся.

Патрэбна адзначыць, што нягледзячы на перапачаткова ўстаноўленую колькасць польскай арміі ў 30 тыс. чалавек, на 25 кастрычніка 1941 г. польская армія ўжо налічвала 41.561 чалавек, з іх 2.630 афіцэраў. Савецкі Урад добраахвотна аднёсся да прапановы Польскага Урада, зробленай у снежні 1941 г. генералам Сікорскім, аб далейшым пашырэнні кантынгенту польскай арміі да 96 тыс. чалавек. У выніку гэтага рашэння польская армія разгортвалася ў саставе 6 дывізій і, апрача таго, перапачаткова вызначаны састав афіцэрскай школы, запасных часцей і часцей узмацнення арміі ў 3 тыс. чалавек было вырашана павялічыць да 30 тыс. чалавек. Уся армія, у адпаведнасці з пажаданнем Польскага Урада, была пераведзена ў паўднёвыя раёны СССР, што дыхталася, галоўным чынам, кліматычнымі ўмовамі, —дзе было разгортнута будаўніцтва лагераў і размешчаны штабы, ваенныя школы, санітарныя ўстановы і г. д.

Нягледзячы на цяжкія ўмовы ваеннага часу, у лютым 1942 года польская армія разгарнулася ўжо ў саставе вызначаных дывізій і налічвала 73.415 чал. Аднак,

наперакор неаднаразовым запэўненням польскага камандавання аб рашучасці магчыма хутчэй увесці ў дзеянне свае часці, фактычны тэрмін выступлення гэтых часцей на фронт наземна адкладваўся. У пачатку фарміравання польскай арміі тэрмін яе гатоўнасці быў вызначаны 1 кастрычніка 1941 г., прычым польскае камандаванне заяўляла, што яно лічыць мэтазгодным накіроўваць на фронт асобныя свае дывізіі па меры таго, як будзе заканчвацца іх фарміраванне. Хоць падрыхтоўка асобных часцей і спынялася, тым не менш, калі не 1 кастрычніка, то некалькі пазней, была поўная магчымасць выканаць гэты намер. Між тым, ён не быў выкананы і польскае камандаванне нават не паставіла ні разу пытанне аб накіраванні сфарміраваных польскіх дывізій на савецка-германскі фронт. Савецкі Урад не лічыў магчымым тарапіць польскае камандаванне з гэтай справай, але ўсё-ж праз 5 месяцаў пасля пачатку фарміравання польскіх часцей, а менавіта ў лютым 1942 г., Савецкі Урад пацкаўся, калі польскія часці пачнуць ваяваць супроць гітлераўцаў. Пры гэтым была названа 5-я дывізія, якая ўжо скончыла сваю падрыхтоўку. Стаўчы гэта пытанне, Савецкі Урад зыходзіў, перш за ўсё, з прамых і ясных палажэнняў савецка-польскага ваеннага пагаднення 14 жніўня 1941 г., у пункце 7 якога гаварылася: «Польскія армейскія часці будуць руханы на фронт па дадзенаму поўнай баявой гатоўнасці. Яны будуць выступаць, як правіла, злучэннямі не менш дывізій і будуць скарыстаны ў адпаведнасці з аперацыйнымі планами Вярхоўнага Камандавання СССР».

Нягледзячы на такое катэгарычнае ўказанне ваеннага пагаднення, генерал Андэрс ад імя Польскага Урада ў далейшым заявіў, што ён лічыць непажаданым уводзіць у бой асобныя дывізіі, хоць на другіх фронтах палкі змагаліся нават брыгадамі. Генерал Андэрс даў абяцанне, што ўся польская армія будзе гатова прыняць удзел у баявых дзеяннях з немцамі х 1 чэрвеня 1942 г. Вядома, што ні 1 чэрвеня, ні значна пазней польскае камандаванне і Польскі Урад гатоўнасці накіраваць польскую армію для баявых дзеянняў на савецка-германскі фронт не правяў. Больш таго, Польскі Урад і фармальна адмовіўся ад накіравання сваіх часцей на савецка-германскі фронт, з матываўкай, што «выкарыстанне асобных дывізій нічога не дае» і што «магчыма баявая падрыхтоўка адной дывізіі не апраўдае нашых надзей». (Тэлеграма генерала Сікорскага ад 7 лютага 1942 г.).

Між тым, недастаўка ў СССР харчавання з прычыны ўзнікнення вайны на Ціхім акіяне прывяла да неабходнасці скараціць колькасць пайкоў, якія адпускаліся неваючым вайсковым часцям, у інтарэсах забеспячэння снабжэння ваюючых войск. Паколькі польскае камандаванне не правяла ніякага жадання накіраваць хоць якія-небудзь польскія войскі часткі на савецка-германскі фронт і прадаўжала трымаць іх у глыбокім тылу, Савецкі Урад, натуральна, вымушан быў разглядаць гэтыя часці як неваюючыя войскі, з прычыны чаго на іх і было распаўсюджана рашэнне аб скарачэнні харчовых пайкоў для неваюючых вайсковых часцей.

У сілу гэтага, Савецкім Урадам было прынята рашэнне з 1 красавіка 1942 г. скараціць колькасць харчовых пайкоў да 44 тыс. і дазволіць, у адпаведнасці з жаданнем Польскага Урада, эвакуацыю ў Іран польскіх часцей звыш 44 тысяч, якія засталіся ў Савецкім Саюзе. Гэта эвакуацыя была праведзена ў сакавіку 1942 г., калі з СССР выехала 31.488 чалавек ваеннаслужачых. Разам з імі было дазво-

лена выехаць і 12.455 чал. членаў сем'яў польскіх ваеннаслужачых.

Адмаўляючыся вывесці сваю армію на савецка-германскі фронт, Польскі Урад у той-жа час дамагаўся згоды Савецкага Урада на правядзенне на тэрыторыі СССР дадатковага набору ў польскую армію. Адначасова з прапановай аб дадатковым наборе, Польскі Урад звярнуўся да Савецкага Урада з нотай, у якой гаварыў аб такім выкарыстанні польскіх войскіх часцей, якое азначала нішто іншае, як адмаўленне ад іх выкарыстання на савецка-германскім фронце. У адказ на гэту ноту (ад 10 чэрвеня 1942 г.) Савецкі Урад даў да ведама Польскага Урада, што, так як, наперакор дагавору паміж СССР і Польшчай, Польскі Урад не лічыў магчымым сфарміравання ў СССР польскіх часцей, выкарыстання на савецка-германскім фронце, Савецкі Урад не можа дазволіць далейшае фарміраванне польскіх часцей у СССР.

Тады было пастаўлена пытанне аб поўнай эвакуацыі польскай арміі з СССР на Бліжні Усход і ў жніўні 1942 г. былі эвакуіраваны дадаткова 44.000 чалавек польскіх ваеннаслужачых.

Такім чынам, пытанне аб удзеле польскіх войск у агульнай з савецкімі войскамі барацьбе супроць гітлераўскай Германіі Польскім Урадам было знята з парадку дня. Польскі Урад вырашыў гэта пытанне адмоўна, наперакор першапачатковым сваім запэўненням, наперакор зробленай у Дэкларцыі 4 снежня 1941 г. урачэйстай заяве аб тым, што «войскі Польскай рэспублікі, размешчаныя на тэрыторыі Савецкага Саюза, будуць весці вайну з нямецкімі разбойнікамі плячо ў плячо з савецкімі войскамі».

Перад другой эвакуацыяй камандаванне польскай арміі прасіла аб выездзе разам з часцямі польскай арміі 20—25 тыс. чалавек членаў сем'яў польскіх ваеннаслужачых. Савецкі Урад задаволіў гэту просьбу. Фактычна-ж да 1 верасня 1942 г. ужо было эвакуіравана 25.301 чал. членаў сем'яў польскіх ваеннаслужачых. Усяго, такім чынам, выехала з СССР яшчэ ў 1942 годзе, апрача 75.491 чал. польскіх ваеннаслужачых, 37.756 чал. членаў іх сем'яў.

У апошні час, польскі пасол п. Ромер узбудзіў пытанне аб дадатковым выездзе з СССР 110 чал. членаў сем'яў польскіх ваеннаслужачых, якія не паспелі да моманту эвакуацыі прыбыць на эвакуацыйныя пункты. Савецкі Урад вырашыў гэта пытанне станоўча. Ніякіх іншых прапаноў аб эвакуацыі сем'яў польскіх ваеннаслужачых ні камандаванне польскай арміі, ні польскае пасольства Савецкаму Ураду не рабілі.

Усе свідаржэнні, нібыта савецкі ўлады перашкаджалі ці перашкаджаюць выездзе з СССР польскіх падданых, колькасць якіх у сапраўднасці не вялікая, а таксама членаў сямействаў польскіх ваеннаслужачых, якія выехалі з Савецкага Саюза, з'яўляюцца хлуслівымі.

Усё вышэйсказанае сведчыць, што з боку Савецкага Урада былі прыняты ўсе меры, якія забяспечвалі паспяховае фарміраванне і разгортванне польскай арміі на тэрыторыі Савецкага Саюза.

Пагадненне ад 30 ліпеня 1941 г. і Дэкларцыя ад 4 снежня 1941 г. паставілі перад Савецкім Урадам і Польскім Урадам зусім акрэсленую і ясную задачу — аб'яднаць намаганні савецкага і польскага народаў у сумеснай барацьбе супроць гітлераўскіх разбойнікаў і акупантаў, стварыць нахлэнную гэтай вялікай ідэяй польскую армію і даць ёй магчымасць плячо ў плячо з Чырвонай Арміяй змагацца за незалежнасць сваёй радзімы.

Савецкі Урад зрабіў усё неабходнае для вырашэння гэтай за-

дачы. Польскі Урад пайшоў па другому шляху. Ён не захацеў вывесці свае дывізіі на савецка-германскі фронт, адмовіўся выкарыстаць супроць немцаў на гэтым фронце польскія войскі плячо ў плячо з савецкімі войскамі, і тым самым ухіліўся ад выканання ўзятых на сябе абавязанняў.

У сувязі з пытаннем аб фарміраванні на тэрыторыі СССР польскай арміі, неабходна спыніцца таксама на наступным:

Пасля з'яднання волюі Украінскага і беларускага народаў Заходніх абласцей Украіны і Беларусі з Украінскай Савецкай Рэспублікай і Беларускай Савецкай Рэспублікай быў выдан 29 лістапада 1939 г. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета, у сілу якога, у адпаведнасці з агульнасаюзным законодаўствам аб грамадзянстве, жыхары гэтых абласцей набылі савецкае грамадзянства. Як я ўжо ўказаў, пасля аднаўлення адносін паміж Савецкім Урадам і Польскім Урадам і заключэння савецка-польскага ваеннага пагаднення ад 14 жніўня 1941 г., Савецкі Урад правёў рад мерапрыемстваў па палёгцы фарміравання на тэрыторыі СССР польскай арміі. Каб садзейнічаць фарміраванню гэтай арміі і забяспечыць яе кадрамі, Савецкі Урад выказаў гатоўнасць, у выглядзе выключэння з Указа ад 29 лістапада 1939 года, разглядаць асоб польскай нацыянальнасці з ліку жыхараў Заходняй Украіны і Заходняй Беларусі як польскіх падданых. Нягледзячы на гэта прарэуленне добрай волі і ўступчывасці Савецкага Урада, Польскі Урад адмоўна аднёсся да гэтага акта Савецкага Урада і не задаволіўся ім, зыходзячы са сваіх незаконных прэтэнзій у адносінах тэрыторыі Заходняй Украіны і Заходняй Беларусі. Між тым, Польскі Урад ішчэ ў жніўні 1942 г., як я ўжо гаварыў раней, вывёз з СССР свае войскі часткі і тым самым аддала неабходнасць у далейшым фарміраванні польскіх войскіх часцей на савецкай тэрыторыі. З прычыны ўказаных вышэй абставін аддала неабходнасць таго выключэння ў адносінах асоб польскай нацыянальнасці, на якое Савецкі Урад выказаў сваю гатоўнасць у снежні 1941 года. Таму Савецкі Урад 16 студзеня 1943 года паведаміў Польскаму Ураду, што зробленую ім раней заяву аб гатоўнасці дапусціць выключэнне з Указа 29 лістапада 1939 г. у адносінах указаных вышэй асоб польскай нацыянальнасці трэба лічыць страціўшай сілу і пытанне аб магчымасці перапаўсюджвання на іх пастаноў савецкага законодаўства аб грамадзянстве — адпаўшым.

Такія факты, якія праліваюць поўнае святло на абставіны фарміравання на тэрыторыі СССР польскіх войскіх часцей і выводу гэтых часцей з Савецкага Саюза.

2. Аб мерапрыемствах дапамогі польскім сем'ям, якія эвакуіраваліся з занятых нямецкімі захопнікамі раёнаў. — 3 самага моманту аднаўлення савецка-польскіх адносін летам 1941 года Савецкі Урад ахвотна ішоў насустрач Польшкаму Ураду ў справе арганізацыі дапамогі польскім грамадзянам, якія знаходзіліся на тэрыторыі СССР. У сувязі з гэтым Савецкі Урад дазволіў адкрыць у многіх гарадах Савецкага Саюза прадстаўніцтвы польскага пасольства. Такія прадстаўніцтвы былі адкрыты ў 20 пунктах Савецкага Саюза.

На мясцовых прадстаўнікоў пасольства ўскладаўся абавязак аказваць польскім грамадзянам матэрыяльную дапамогу. Гэта дапамога аказвалася перш за ўсё за лік сродкаў прадстаўленай для гэтай мэты Савецкім Урадам пазыкі ў 100 мільёнаў рублёў, звыш памянёнай ужо мною пазыкі ў 300 мільёнаў рублёў. Гэта дапамога аказвалася

таксама за лік сродкаў польскага пасольства і ахвяраванняў з-за граніцы, якія паступілі ў распаўсюджанне пасольства.

Савецкі Урад палічыў магчымым пачаць з устанавленнем у 20 пунктах Савецкага Саюза спецыяльных прадстаўніцтваў пасольства дапусціць таксама назначэнне пасольствам так званых давераных асоб. Да 1 студзеня 1943 г. Народны Камісарыят Замежных спраў даў згоду на назначэнне 421 даверанай асобы польскага пасольства, якім мясцовыя органы аказвалі ўсялякую садзейнасць у рабоце.

Такім чынам, польскае пасольства атрымала магчымасць арганізаваць на ўсёй тэрыторыі Савецкага Саюза шырокую сетку сваіх прадстаўнікоў, праз якія яно магло ажыццяўляць сістэматычную дапамогу нуждаючымся польскім грамадзянам і аказваць свой уплыў у духу савецка-польскага супрацоўніцтва, скарыстоўваючы для гэтага і такія сродкі, якія выдавае польскім пасольствам пры садзейнасці Народнага Камісарыята Замежных спраў газета «Польска».

Прадстаўнікам пасольства, як і давераным асобам, былі прадстаўлены Савецкай уладай усе ўмовы для найбольш паспяховага вырашэння пастаўленых перад імі задач.

Савецкі Урад з той-жа мэтай дапамогі польскім грамадзянам ажыццявіў таксама рад вялікіх фінансавых і гаспадарчых мерапрыемстваў, накіраваных на ўзмацненне матэрыяльнай дапамогі безмаёмасным польскім грамадзянам. Савецкім Урадам былі вылучаны спецыяльныя харчовыя фонды для польскіх добрачынных устаноў і быў прадстаўлены ільготны чыгуначны тариф для грузаў, якія прызначаліся польскім грамадзянам. Пры поўнай садзейнасці савецкіх улад пасольствам было арганізавана 589 добрачынных устаноў (сталоўняў, дзіцячых дамоў, дзіцячых ясляў, дамоў для інвалідаў і т. д.). Такім чынам, з боку Савецкага Урада былі прыняты ўсе меры для задавальнення патрэб польскага насельніцтва, для шырокага і плённага развіцця дзейнасці польскіх устаноў, якія мелі сваёй задачай аказанне польскаму насельніцтву матэрыяльнай дапамогі.

Усімі мерамі садзейнічалі развіццю дзейнасці мясцовых польскіх прадстаўніцтваў і аказвалі гэтым прадстаўніцтвам шырокую дапамогу і мясцовыя савецкія органы. Выканаўчы Камітэты Саветаў, Дэпутатаў Працоўных, — якія ляглі асноўныя клопаты па ўстойлівасці польскіх грамадзян, па забеспячэнню іх харчаваннем, жыллем, палівам, медыцынскай дапамогай, па ўстойлівасці іх на працу і т. д., што ўяўляла сабой нямыя цяжкасці з прычыны выключэння умоў ваеннага часу. У гэтых умовах польскім прадстаўнікам прадстаўляліся шырокія магчымасці плённай працы па аказанню матэрыяльнай дапамогі нуждаючымся польскім грамадзянам. На справе, аднак, аказалася, што польскія прадстаўніцтвы на месцах і рад іх супрацоўнікаў і давераных асоб, замест чаганага выканання свайго доўгу і сваіх абавязкаў у супрацоўніцтве з мясцовымі савецкімі органамі, сталі на шлях варажай СССР разведчай дзейнасці.

Віноўныя ў гэтым асобы былі адданы пад суд, які ўстанавіў, што сваю разведную работу мясцовыя прадстаўніцтвы пасольства праводзілі над прыкрыццём нібыта «добрачыннай» дзейнасці і шырока выкарыстоўвалі нуждаючыхся ў матэрыяльнай дапамозе польскіх грамадзян і што галоўнымі арганізатарамі гэтай варажай Савецкаму Саюзу злачыннай дзейнасці раду польскіх грамадзян былі некаторыя дыпламатычныя супрацоўнікі пасольства, якія заахвочвалі, арганізавалі і кіравалі гэтай злачыннай

(Працяг на 4-й старонцы)

